

**NOTA APOSTOLSKE POKORNIČARNE O VAŽNOSTI UNUTARNJEG PODRUČJA I
NEPOVREDIVOSTI SAKRAMENTALNOG PEČATA, 1.7.2019.**

«Utjelovljenjem se Božji Sin ujedinio na neki način sa svakim čovjekom»¹; sa svojim djelima i riječima, prosvijetlio ih je najuzvišenijim i nepovredivim dostojanstvom; u sebi, umrijevši i uskrsnuvši, obnovio je palo čovječanstvo, pobjedivši tamu grijeha i smrti; onima koji vjeruju u njega ponovno je uspostavio odnos sa svojim Ocem; izlivanjem Duha Svetoga, posvetio je Crkvu, zajednicu vjernika, koja je njegovo istinsko tijelo i dao joj je sudjelovati u proročkoj, kraljevskoj i svećeničkoj vlasti, da bude u svijetu produžetak njegove prisutnosti i poslanja, naučavajući ljudima svakog vremena istinu, vodeći ih prema sjaju svoje svjetlosti, dozvoljavajući da njihov život uistinu bude dodirnut i preobražen.

U ovom nemirnom vremenu ljudske povijesti, u rastućem znanstveno tehnološkom napretku ne čini se da ga prati prikladan etički i društveni razvoj, nego više jedna istinska kulturalna i moralna „involucija“ koja, zaboravlja Boga – ako ne i neprijateljska – postaje nesposobna prepoznati i poštovati, u svakom okruženju i stupnju, bitne koordinate ljudskog postojanja a s njima, i život same Crkve.

«Ako tehnološkom napretku ne odgovara napredak u etičkoj formaciji čovjeka, u unutarnjem rastu čovjeka (...), onda to nije napredak, nego prijetnja čovjeku i svijetu»². Također na području osobne komunikacije i u mass medijima, rastu pretjerano „tehničke mogućnosti“, ali ne i ljubav prema istini, zauzetost u istraživanju, svijest o odgovornosti pred Bogom i ljudima; uočava se zabrinjavajući nesrazmjer između sredstava i etike. Čini se da se komunikacijska hipertrofija okreće protiv istine i, posljedično, protiv Boga i protiv čovjeka; protiv Isusa Krista, Boga koji je postao čovjekom, i Crkve, te njezine stvarne i povijesne prisutnosti.

---

¹ Drugi Vatikanski ekumenski koncil, Pastoralna konstitucija o Crkvi u današnjem svijetu *Gaudium et Spes* (7. prosinca 1965), br. 22.

² Benedikt XVI, Enciklika *Spe salvi* (30. studenog 2007), br. 22.

Posljednjih se desetljeća raširila stanovita „pohlepa“ za informacijama, gotovo bez obzira na njihovu stvarnu pouzdanost i mogućnost, do te mjere da „svijet komunikacije“ kao da želi „zamijeniti“ stvarnost, utječući na njezinu percepciju i manipulirajući njezinim razumijevanjem. Od ovog nastojanja, koji može poprimiti uznemirujuće crte morbidnosti, nije imuna, nažalost ni sama Crkva, koja živi u svijetu i, ponekad, preuzima te kriterije. Također se među vjernicima često koristi dragocjena energija u potrazi za „vijestima“ - ili pravim „skandalima“ - prikladni osjetljivosti određenog javnog mišljenja, s ciljevima koji nikako ne pripadaju teandričkoj naravi Crkve. Sve je to na veliku štetu navještaju evanđelja svakom stvorenju i zahtjevima misijskog poslanja. Potrebno je ponizno priznati da ponekad čak ni klerici, čak i do najviših u hijerarhiji, nisu izuzeti od ove težnje.

Zapravo zazivajući, zadnju prosudbu, sud javnoga mnijenja, prečesto se donose informacije svake vrste, također iz privatne i rezervirane sfere, koje neizbježno dotiču život Crkve, potiču – ili barem pogoduju – ishitrenim prosudbama, protuzakonito škode i nepopravljivo čine štetu dobrom glasu drugih, kao i pravu svake osobe da brani intimu. (usp. Kan. 220 ZKP). Riječi svetog Pavla iz poslanice Galaćanima, u ovom scenariju, osobito odjekuju u ovom trenutku: „Doista, vi ste, braćo, na slobodu pozvani! Samo neka ta sloboda ne bude izlikom tijelu [...]. Ako li pak jedni druge grizete i glodete, pazite da jedni druge ne prožderete” (Gal 5,13-15).

U takvom kontekstu, čini se da se potvrđuje stanovita i zabrinjavajuća „negativna predrasuda“ prema Katoličkoj Crkvi, čije je postojanje predstavljeno kulturološki i nanovo se ogleda u društvu, s jedne strane u svjetlu napetosti koje se mogu pojaviti unutar hijerarhije i, s druge strane, počevši od nedavnih skandala zlostavljanja, koje su, što je užasno, počinili neki članovi klera. Ta predrasuda, zaboravljajući istinsku narav Crkve, njezinu autentičnu povijest i stvarni, blagotvorni utjecaj koji je uvijek imala i ima u životu čovjeka, ponekad rezultira neopravdanim „zahtjevom“ da sama Crkva, u određenim stvarima, uskladi svoj pravni sustav s građanskim sustavima država u kojima živi, kao jedino moguće „jamstvo ispravnosti i pravednosti“.

Suočena sa svime ovime, Apostolska pokorničarna smatrala je prikladnim intervenirati, ovom *notom* kako bi ponovno potvrdila važnost i bolje razumijevanje onih pojmova, svojstvenih crkvenoj i društvenoj komunikaciji, koji su danas, čini se, postali sve manje razumljivi javnom mnijenju a ponekad i samim građanskim pravnim sustavima: sakramentalni pečat, povjerljivost koja se odnosi na unutarnje izvansakramentalno područje, profesionalna tajna, kriteriji i ograničenja svojstvena svakoj ostaloj komunikaciji.

1. Sakramentalni pečat

Nedavno je, govoreći o sakramentu pomirenja, Sveti Otac Franjo želio ponovno potvrditi nezamjenjivost i neophodnost sakramentalnog pečata: «Pomirenje je po sebi dobro kojeg je Crkva uvijek mudro čuvala sa svom svojom moralnom i pravnom snagom i sakramentalnim pečatom. Iako ga suvremeni mentalitet ne razumije uvijek, on je neophodan za svetost sakramenta i za slobodu savjesti pokornika; on (pokornik) treba biti u svakom trenutku siguran, da će sakramentalni razgovor ostati u tajnosti ispovijedi, između vlastite savjesti koja se otvara Božjoj milosti, i potrebnog svećenikovog posredovanja. Sakramentalni pečat je neophodan i nikakva ljudska moć nad njim nema jurisdikciju, niti to može zahtijevati»³.

Nepovrediva tajnost ispovijedi proizlazi izravno iz objavljenog božanskog zakona i ima svoje korijene u samoj naravi sakramenta, do te mjere da ne dopušta nikakvu iznimku ni u crkvenom, a kamoli, u građanskom području. Uistinu, sama bit kršćanstva i Crkve nalazi se u slavlju sakramenta pomirenja: Sin Božji postao je čovjekom da nas spasi i odlučio je uključiti, kao „potrebno oruđe“ u to djelo spasenja, Crkvu i, u njemu, one koje je On odabrao, pozvao i postavio kao svoje službenike.

Da bi izrazila tu istinu, Crkva je oduvijek naučavala da svećenici, u slavlju sakramenata, djeluju „*in persona Christi capitis*“, to jest u samoj osobi Krista Glave: «Krist nam dopušta da se služimo njegovim “ja”, govorimo “ja” u Kristu, Krist nas “uvlači u sebe“ i dopušta nam da se sjedinimo, sjedinjuje nas sa svojim “ja”. [...] To je sjedinjenje s

---

³ Franjo, Razgovor sa sudionicima na XXX kursu o Unutarnjem Području organiziranog od Apostolske Pokorničarne (29. ožujka 2019.)

njegovim “ja” koje se ostvaruje u riječima posvete. Također i u “ Ja te odrješujem”- jer nitko od nas ne može odriješiti od grijeha - to je “ja” Krista, Boga, koji jedini može odriješiti»⁴.

Svaki pokornik koji se ponizno uputi svećeniku ispovjediti vlastite grijeha, svjedoči na taj način veliko otajstvo Utjelovljenja i nadnaravnu bit Crkve i ministerijalnog svećeništva, po kojem Uskrsli Krist dolazi u susret ljudima, sakramentalno– tj. uistinu – dotiče njihov život i spašava ih. Iz tog razloga, zaštita sakramentalnog pečata od strane ispovjednika, ako je potrebno *usque ad sanguinis effusionem*, predstavlja ne samo čin dužne „lojalnosti“ prema pokorniku, nego mnogo više: nužno svjedočanstvo – „mučeništvo“ – koje se daje izravno spasenjskoj jedinstvenosti i univerzalnosti Krista i Crkve⁵.

Materija je pečata trenutno izložena i uređena kann. 983-984 i 1388, § 1 ZKP i kan. 1456 ZKIC, kao i br. 1467 *Katekizma Katoličke Crkve*, gdje znakovito čitamo ne da Crkva „uspostavlja“, na temelju vlastite vlasti, nego da ona „izjavljuje“ - to jest prepoznaje kao neopozivu činjenicu, koja proizlazi upravo iz svetost sakramenta od Krista ustanovljenog– «da je svaki svećenik koji sluša ispovijedi obvezan, pod prijetnjom najstrožih kazni, obdržavati posvemašnju tajnu o grijesima koje mu je pokornik ispovjedio».

Ispovjedniku nije dozvoljeno, nikada i ni iz kojeg razloga, «izdati pokornika riječima ili na bilo koji drugi način» (kan. 983, § 1 ZKP), kao što se «ispovjedniku posve zabranjuje služiti se na štetu pokornika znanjem do kojeg je došao na ispovijedi, i kad je isključena svaka pogibelj otkrivanja» (kan. 984, § 1 ZKP). Crkveni nauk je zatim pridonio daljnjem određivanju sadržaja sakramentalnog pečata, koji uključuje «sve grijeha i pokornika i drugih poznatih po ispovijedi pokornika, smrtne i lake, skrivene i javne, kako se očituju u odnosu na odrješenje i prema tome koje ispovjednik poznaje

---

⁴ Benedikt XVI, *Razgovor sa svećenicima* (10. lipnja 2010)

⁵ Usp. Kongregacija za nauk vjere, Deklaracija *Dominus Iesus* o jedincatosti i spasenjskoj univerzalnosti Isusa Krista i Crkve (6. kolovoza 2000.)

na temelju sakramentalne spoznaje»⁶. Sakramentalni pečat se, dakle, odnosi na sve što se pokornik optužio, čak i ako ispovjednik ne bi trebao dati odrješenje: ako je ispovijed nevaljana ili iz nekog razloga nije dano odrješenje, u svakom slučaju sakramentalni pečat treba zadržati.

Svećenik, doista, postaje svjestan grijeha pokornika «*non ut homo, sed ut Deus* – ne kao čovjek, nego kao Bog»⁷, do te mjere da jednostavno «ne zna» što mu je rečeno na mjestu ispovijedi, jer nije slušao kao čovjek nego, upravo, u ime Božje. Ispovjednik bi se, dakle, mogao i „zakleti“, bez ikakvog prigovora po vlastitu savjest, da „ne zna“ ono što zna samo kao službenik Božji. Zbog svoje vlastite naravi, sakramentalni pečat čak veže ispovjednika „iznutra“ do te mjere da mu je zabranjeno dragovoljno prisjećati se ispovijedi i od njega se traži da suzbije i svako nenamjerno prisjećanje toga. Na tajnost koja proizlazi iz pečata vezan je i svatko, tko je na bilo koji način, saznao za grijeh ispovijedi: «Obvezni su čuvati tajnu i tumač, ako ga ima, kao i svi drugi do kojih je na bilo koji način iz ispovijedi doprlo znanje o grijesima» (kan. 983, § 2 ZKP).

Apsolutna zabrana koju nameće sakramentalni pečat takva je da svećenika sprječava da govori o sadržaju ispovijedi sa samim pokornikom, izvan sakramenta, «osim izričito, a tim bolje ako se ne traži, pristanak sa strane pokornika»⁸. Pečat, stoga, također nadilazi raspoloživost pokornika, koji, nakon što je sakrament slavljen, nema moć osloboditi ispovjednika obveze tajnosti, jer ta dužnost dolazi izravno od Boga.

Obrana sakramentalnog pečata i svetosti ispovijedi nikada ne može sačinjavati neki oblik prešutnog pristajanja na zlo, naprotiv oni predstavljaju jedini pravi protuotrov zlu koje prijete čovjeku i cijelom svijetu; one su stvarna mogućnost da se predamo Božjoj ljubavi, prepustiti se da nas ta ljubav obrati i preobrazi, učeći joj konkretno odgovarati u vlastitom životu. U prisutnosti grijeha koji predstavljaju vrstu zločina, nikada nije dopušteno nametnuti pokajniku, kao uvjet za odrješenje, obvezu da se prikaže

---

⁶ V. De Paolis – D. Cito, *Le sanzioni nella Chiesa. Commento al Codice di Diritto Canonico. Libro VI*, Citta di vaticano, Urbaniana University Press, 2000, p.345.

⁷ Toma Akvinski, *Summa Theologiae*, Suppl., 11, 1, ad 2.

⁸ Ivan Pavao II, Apostolska pobudnica post-sinodalna *Reconciliatio et Paenitentia* (2. prosinca 1984.), br. 31

građanskoj pravdi, na temelju prirodnog načela, koje se provodi u svakom pravnom sustavu, prema kojem *«nemo tenetur se detegere»*. U isto vrijeme, međutim, pripada samoj „strukturi“ sakramenta pomirenja, kao uvjet njegove valjanosti, iskreno kajanje, zajedno s čvrstom nakanom da se popravi i da se učinjeno zlo ne ponovi. Ako se pojavi pokornik koji je bio žrtvom tuđeg zla, bit će briga ispovjednika da ga pouči o njegovim pravima, kao i o konkretnim pravnim instrumentima koji će se koristiti za osudu te činjenice u građanskim i /ili crkvenom području i pozvati se na pravdu.

2. Unutarnje izvansakramentalno područje i duhovno vodstvo

Pravno – moralnoj sferi unutarnjeg područja također pripada takozvani „izvansakramentalno unutarnje područje“, uvijek skriveno, ali izvanjsko u odnosu na sakrament pokore. Također ovdje Crkva vrši vlastito poslanje i vlast spašavanja: ne opraštanjem grijeha, nego davanjem milosti, raskidanjem pravnih okova (npr. cenzura) i baveći se svime što se tiče posvećenja duša i, stoga, intime i osobnoga područja svakog vjernika.

Unutarnjem izvansakramentalnom području, na poseban način pripada duhovno vodstvo, u kojem pojedini vjernik svoj put obraćenja i posvećenja povjerava određenom svećeniku, posvećenoj osobi ili laiku.

Svećenik vrši ovu službu na temelju poslanja kojim predstavlja Krista, koje mu je darovano sakramentom Reda i koje treba vršiti u hijerarhijskom zajedništvu Crkve, kroz takozvanu *tria munera*: zadaću poučavanja, posvećivanja i upravljanja. Laici to mogu vršiti snagom krsnog svećeništa i darom Duha Svetoga.

U duhovnom vodstvu, vjernik slobodno otvara savjest duhovnom pratitelju, da ga usmjeri i podupre u slušanju i ispunjavanju Božje volje.

Ovo posebno područje stoga također zahtijeva određenu tajnost *ad extra*, koja je svojstvena sadržaju duhovnih razgovora i koja proizlazi iz prava svake osobe na poštivanje vlastite privatnosti (usp. kan. 220 ZKP). Međutim samo na „analogni“ način onome što se događa u sakramentu ispovijedi, duhovnik postaje dijelom savjesti

vjernika pojedinca na temelju njegova „posebnog“ odnosa s Kristom, koji proizlazi iz njegove svetosti života i - ako je klerik – iz primljenog svetog reda.

Kao dokaz posebne povjerljivosti koja se priznaje u duhovnom vodstvu, treba uzeti u obzir zabranu, sankcioniranu zakonom, da se pita mišljenje ispovjednika, ali također i duhovnika, prilikom primanja u sveti red ili, obratno, za otpuštanje iz sjemeništa kandidata za svećenike (usp. kan. 240, § 2 ZKP; kan. 339, § 2 ZKIC). Na isti način, uputa *Sanctorum Mater* iz 2007., koja se odnosi na vođenje biskupijskih ili eparhijskih kauza svetaca, radi zaštite sakramentalnog pečata, zabranjuje ne samo ispovjednicima da svjedoče, nego i duhovniku sluge Božjega, također za sve što su saznali o savjesti, i izvan sakramentalne ispovijedi⁹.

Ta nužna diskretnost bit će tim više „prirodna“ za duhovnika, što više uči prepoznavati i „biti ganut“ otajstvom slobode vjernika koji se posredstvom njega, obraća Kristu; duhovnik će svoje poslanje i svoj život morati zamišljati isključivo pred Bogom, u službi njegove slave, za dobro osobe, Crkve i za spasenje cijeloga svijeta.

3. Tajne i ostala ograničenja u komunikaciji

Drugačije su prirode s obzirom na unutarne područje, sakramentalno i izvansakramentalno, povjerenja koja su sklopljena pod znakom tajnosti, kao i tzv. „profesionalne tajne“, koje posjeduju određene kategorije ljudi, kako u građanskom društvu tako i u crkvenoj strukturi, na temelju posebne službe koju obavljaju za pojedince ili za zajednicu.

Te se tajne, na temelju naravnog prava, moraju uvijek čuvati, «osim – kako navodi *Katekizam Katoličke Crkve* u br. 2491 – u iznimnim slučajevima u kojima bi čuvanje tajne moglo prouzročiti onima koji im se povjere, onima koji su od njih izdvojeni, ili trećima, vrlo ozbiljne štete koje se mogu izbjeći samo otkrivanjem istine».

---

⁹ Usp. Kongregacija za kauze svetih, *Sanctorum Mater*. Uputa za provođenje Biskupijskih ili Eparhijskih istraživanja u kauzi svetih (17. svibnja 2007), art. 101, § 2.

Poseban slučaj tajnosti je „papinska tajna“, koja obvezuje na temelju prisege vezane uz vršenje određenih službi u službi Apostolske Stolice. Ako prisega na tajnost uvijek obvezuje *coram Deo* tko god ju je izdao, prisega vezana uz „papinsku tajnu“ ima posljednji *ratio* javno dobro Crkve i *salus animarum*. To pretpostavlja da i sami zahtjevi *salus animarum*, uključujući stoga i ono što ne spada pod pečat, mogu i moraju biti ispravno protumačeni samo od Apostolske Stolice, u osobi rimskog prvosvećenika, kojega je Krist Gospodin uspostavio i postavio kao vidljivo načelo i temelj jedinstva vjere i zajedništva cijele Crkve¹⁰.

Što se tiče ostalih područja komunikacije, kako javnih tako privatnih, u svim oblicima i izrazima, mudrost Crkve uvijek je kao temeljni kriterij naznačavala „zlatno pravilo“ koje je Gospodin izrekao i koje nam donosi Evanđelje po Luki: „I kako želite da ljudi vama čine, tako činite i vi njima“ (Lk 6,31). Na taj način, u priopćavanju istine kao i u šutnji o njoj, kada onaj koji pita ne bi na nju (istinu) imao pravo, treba uvijek uskladiti svoj život s propisom bratske ljubavi, imajući pred očima dobro i sigurnost drugih, poštivanje privatnog života i općeg dobra¹¹.

Kao posebnu dužnost prenošenja istine, koju nalaže bratska ljubav, ne može se ne spomenuti „bratsko popravljnje“, u njegovim različitim stupnjevima, naučavanih od Gospodina. Ono ostaje referentni obzor, tamo gdje je potrebno i prema onome što konkretne okolnosti dopuštaju i zahtijevaju: «Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo. Ako te poslušā, stekao si brata. Ne poslušā li te, uzmi sa sobom još jednog ili dvojicu, neka na iskazu dvojice ili trojice svjedoka počiva svaka tvrdnja. Ako ni njih ne poslušā, reci Crkvi. Ako pak ni Crkve ne poslušā, neka ti bude kao poganin i carink». (Mt 18,15-17).

U vremenu masovne komunikacije, u kojoj svaka informacija biva „uništena“, i s njom često nažalost također dio života pojedinaca, potrebno je ponovno osvijesti snagu riječi, njenu konstruktivnu moć, ali i njezin razarajući potencijal; moramo bdjeti da sakramentalni pečat nikada nitko ne povrijedi i da se nužna povjerljivost vezana uz

---

¹⁰ Usp. Drugi Vatikanski ekumenski koncil, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* (21. studenog 1964.), br. 18.

¹¹ Usp. *Katekizam katoličke Crkve*, br. 2489.

vršenje crkvene službe uvijek ljubomorno čuva, imajući kao jedino obzorje istinu i cjelovito dobro osoba.

Zazivamo od Duha Svetoga, za cijelu Crkvu, žarku ljubav prema istini u svakom području i svakoj okolnosti žviota; sposobnost da je se u cijelosti sačuva u naviještanju evanđelja svakom stvorenju, spremnost na mučeništvo za obranu nepovredivosti sakramentalnog pečata, kao i razboritost i mudrost nužnu da se izbjegne bilo kakva instrumentalna i pogrešna uporaba tih informacija svojstvenih privatnom, društvenom i crkvenom životu, koje se mogu pretvoriti u povredu dostojanstva osobe i same Istine, koja je uvijek Krist, Gospodin i Glava Crkve.

U ljubomornom čuvanju sakramentalnog pečata i potrebne diskrecije povezane s izvansakramentalnim unutrašnjim područjem i drugim činima službenika, sjaji posebna veza između petrovske i marijanske dimenzije u Crkvi.

S Petrom, Kristova zaručnica čuva, do kraja povijesti, institucionalnu službu „vlasti ključeva“; poput Presvete Marije, Crkva čuva „sve te stvari u svome srcu“ (Lk 2,51b), znajući da u njima odjekuje ono svjetlo koje obasjava svakog čovjeka i koje, u svetom prostoru između osobne savjesti i Boga, treba biti pohranjena, branjena i čuvana.

Vrhovni papa Franjo, dana 21. lipnja 2019. odobrio je ovu Notu i naredio njezino objavljivanje.

Dano u Rimu, iz sjedišta Apostolske pokorničarne, 29. lipnja, godine Gospodnje 2019., na svetkovinu svetih apostola Petra i Pavla

Mauro Card. Piacenza

Viši Pokorničar

Mons. Krzysztof Nykiel

Zamjenik